

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Financování územní samosprávy v České republice –
případová studie městyse Načeradec**

Petr Švec

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petr Švec

Podnikání a administrativa

Název práce

Financování územní samosprávy v České republice – případová studie městyse Načeradec

Název anglicky

Financing of Local Government – Case Study of Načeradec

Cíle práce

Práce se zabývá případovou studií městyse Načeradec. Hlavním cílem práce je zhodnocení financování a hospodaření městyse Načeradec se zaměřením na rozpočet obce.

Teoretická část se zabývá popisem základních pojmů patřících obecně samosprávě a následně popisem rozpočtových pojmů.

V praktické části pak bude podle získaných poznatků analyzován rozpočet městyse Načeradec z hlediska příjmové a výdajové stránky a následně budou navržena doporučení pro zlepšení hospodaření obce.

Metodika

Bakalářská práce bude pojata jako případová studie městyse Načeradec. Objektem bude Městys Načeradec. Subjektem rozpočet obce. Práce bude vypracována za pomoci obsahové analýzy dostupných materiálů, které budou zveřejněny sledovanou obcí. Městys Načeradec bude popsán za použití dat dostupných prostřednictvím Českého statistického úřadu a dat získaných ze samotného úřadu městyse. Rozpočet bude posouzen prostřednictvím běžně využívaných metod popsanych v teoretické kapitole bakalářské práce.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

Obec, financování obce, zákony, rozpočet obce, příjmy, výdaje, hospodaření

Doporučené zdroje informací

HAMERNÍKOVÁ, B. – MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0.

PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy : teorie a praxe v ČR.*

PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. – JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Rozpočtová skladba 2021*

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Financování územní samosprávy v České republice – případová studie městyse Načeradec" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí mé práce Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za její vedení, ochotu, rady, připomínky a návrhy při zpracování bakalářské práce. Zároveň bych chtěl poděkovat paní Ing. Petře Šmejkalové, účetní Úřadu městyse Načeradec, za veškeré informace a podklady pro tvorbu bakalářské práce.

Financování územní samosprávy v České republice – případová studie městyse Načeradec

Abstrakt

Bakalářská práce, která je předkládána je věnována oblasti územní samosprávy. Konkrétněji se jedná o případovou studii městyse Načeradec. Cílem práce je zhodnocení relevance struktury rozpočtu za sledované období 2014-2021.

Obsahem práce jsou dvě části, teoretickou a analytickou. První částí je část teoretická, která se zabývá vysvětlením základních pojmů souvisejících se samosprávou jako takovou, územní samosprávou, popisuje podrobně obec jako základní územní samospráva, její dělení a orgány obce. Dále se tato část zabývá podrobným popisem rozpočtu, rozpočtovou skladbou, provizoriem a dělením rozpočtu na schodkový, vyrovnaný a přebytkový. Popisuje podrobně příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu a jejich dělení. Závěr teoretické části se zabývá popisem finanční analýzy a jejích ukazatelů. Druhou částí práce je část analytická. V části analytické je v rámci případové studie popsán městys Načeradec, a poté jsou provedeny podrobné analýzy rozpočtů za sledované období, které jsou následně posouzeny prostřednictvím finanční analýzy na základě ukazatelů.

Závěrem práce jsou vyhodnoceny výsledky, ze kterých plyne, že městys je v dobrém finančním stavu. Následně jsou ještě doplněny nějaké doporučení pro Městys Načeradec.

Klíčová slova: obec, financování obce, zákony, rozpočet obce, příjmy, výdaje, hospodaření, finanční analýza, analýza rozpočtu, územní samospráva

Financing of Local Government - Case Study of Načeradec

Abstract

This bachelor's thesis is focused at the area of local government. More specifically, it is a case study of the municipality of Načeradec. The aim of this work is to evaluate the relevance of the budget structure for the period 2014-2021.

The thesis consists of two parts, theoretical and analytical. The first part is the theoretical part deals with the explanation of basic concepts related to self-government as such, territorial self-government, describes in detail the municipality as a basic territorial self-government, its division and municipal bodies. Furthermore, this section deals with a detailed description of the budget, budget structure, provisional and division of the budget into deficit, balanced and surplus. It describes in detail the revenue and expenditure side of the budget and their division. The conclusion of the theoretical part deals with the description of financial analysis and its indicators. The second part of the work is the analytical part. The analytical part describes the municipality of Načeradec in the case study, and then contains detailed analyzes of budgets for the period 2014-2021, which are then assessed through financial analysis based on indicators.

At the end of the work the results are evaluated and show that the town is in good financial condition. Subsequently, some recommendations for municipality of Načeradec are added.

Keywords: municipality, municipal financing, laws, municipal budget, revenues, expenditures, management, financial analysis, budget analysis, local government

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	13
3.1 Samospráva obecně.....	13
3.2 Územní samospráva ČR.....	13
3.2.1 Obec a její role v územní samosprávě	14
3.2.1.1 Dělení obcí.....	15
3.2.1.2 Orgány obce.....	16
3.3 Rozpočet.....	20
3.3.1 Střednědobý výhled rozpočtu	21
3.3.2 Rozpočtová skladba	21
3.3.3 Rozpočtové provizorium.....	22
3.3.4 Schodkový, vyrovnaný a přebytkový rozpočet.....	22
3.3.5 Struktura příjmů a výdajů	23
3.3.5.1 Příjmy rozpočtu	23
3.3.5.2 Výdajová stránka rozpočtu obce	27
3.4 Finanční hospodaření obcí	28
3.4.1 Finanční analýza	28
3.4.2 Ukazatele finanční analýzy	28
4 Analytická část	30
4.1 Případová studie Městyse Načeradec.....	30
4.1.1 Základní charakteristika Městyse Načeradec	30
4.1.1.1 Orgány městyse	32
4.1.1.2 Politická situace.....	33
4.1.1.3 Analýza rozpočtu obce v letech 2014–2021	34
4.2 Finanční analýza hospodaření obce 2014-2021	41
4.2.1 Ukazatele zadluženosti	41
4.2.2 Ukazatele likvidity	43
4.2.3 Pravidlo rozpočtové odpovědnosti.....	44
5 Výsledky a diskuse	46
5.1 Výsledky analýzy rozpočtu	46
5.2 Výsledky finanční analýzy.....	49

6 Závěr.....	50
7 Seznam použitých zdrojů	52

Seznam obrázků

Obrázek 1– Znak Městyse	30
Obrázek 2– Výsledky voleb do zastupitelstva městyse Načeradec v roce 2014	33
Obrázek 3 – Výsledky voleb do zastupitelstva městyse Načeradec v roce 2018	34

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Počet členů zastupitelstva dle počtu obyvatel obce	17
Tabulka 2 – Daňové příjmy jako třída celkem	25
Tabulka 3 – Daňové příjmy v rozsahu jednotlivých položek	25
Tabulka 4 – Struktura městyse Načeradec.....	30
Tabulka 5 – Příjmová stránka rozpočtu závěrečný účet 2014–2021 (v Kč).....	35
Tabulka 6 – Výdajová stránka rozpočtu závěrečný účet v letech 2014-2021 (v Kč)	37
Tabulka 7 – Celková zadluženost městyse v letech 2014-2021	41
Tabulka 8 – Míra zadluženosti městyse v letech 2014-2021	42
Tabulka 9 – Koefficient samofinancování městyse v letech 2014-2021	42
Tabulka 10 – Celková (běžná) likvidita městyse v letech 2014-2021	43
Tabulka 11 – Pohotová likvidita městyse v letech 2014-2021	44
Tabulka 12 – Pravidlo rozpočtové odpovědnosti městyse v letech 2014-2020.....	44

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel Městyse Načeradec v letech 2010–2021.....	31
Graf 2 – Průměrný věk obyvatelstva Městyse Načeradec v letech 2010–2021.....	32
Graf 3 – Odvětvové členění výdajů v letech 2014-2021 (v tis. Kč).....	39
Graf 4 – Služby pro obyvatelstvo v letech 2014-2021(v tis. Kč).....	40

1 Úvod

Územní samosprávou je dle Ústavy České republiky myšleno územní samosprávné celky, díky kterým vzniká právo občanů na vlastní samosprávu a správu určitého území. Do těchto celků se řadí obce jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územní samosprávné celky.

V České republice se k roku 2021 nachází 6 258 obcí. Obec, která je definována jako základní samosprávný celek, působící na samostatné působnosti, mající své území, obyvatelstvo a majetek, se kterým nakládá dle vlastní potřeby. Obec má za úkol zařídit co nejlepší podmínky pro život obyvatelstva, které žije na území dané územní samosprávy.

Díky tomu, že obec má svůj vlastní majetek, se kterým si může nakládat dle vlastní potřeby, slouží pro obec rozpočet, který se sestavuje vždy na daný rok a na základě předpokládaných příjmů z určitých oblastí a výdajů, které putují na každoroční chod obce a dále na rozvoj pro lepší podmínky pro život obyvatelstva. Rozpočet proto na základě potřeb obce, potřeb a podmínek obyvatelstva schvaluje zastupitelstvo obce, jakožto nejvyšší orgán obce. Zastupitelstvo by mělo schvalovat rozpočet takový, kdy budou finance obce rozděleny tak, aby vznikaly lepší podmínky pro obyvatele, dále pro rozvíjení obce a zároveň je využít efektivně.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce, která je věnována oblasti územní samosprávy, je relevantní zhodnocení struktury rozpočtu městyse Načeradec ve sledovaném období 2014-2021 za pomoci analýzy rozpočtu a finanční analýzy s příslušnými ukazateli zadluženosti a likvidity. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a analytické.

Teoretická část má za cíl zabývat se vysvětlením základních pojmů souvisejících se samosprávou jako takovou, poté územní samosprávou, kde je popisována podrobně obec jako základní územní samosprávný celek, její dělení a orgány obce. Dále tato část má za cíl se zabývat podrobným popisem rozpočtu, rozpočtovou skladbou, provizoriem a dělením rozpočtu na schodkový, vyrovnaný a přebytkový. Popisovány jsou také podrobně příjmové a výdajové stránky rozpočtu a jejich dělení. Závěr práce cílí poté k vysvětlení analýz potřebných k analytické části.

Analytická část je zpracována v rámci případové studie Městyse Načeradec a má za cíl popsat jeho charakteristiku a současnou politickou situaci. Následně jsou provedeny podrobné analýzy, analýza rozpočtu městyse v letech 2014-2021 z hlediska příjmové a výdajové stránky a finanční analýza, která je provedena za pomoci příslušných ukazatelů zadluženosti a likvidity. Závěr analytické části cílí k pravidlu rozpočtové odpovědnosti.

2.2 Metodika

Teoretická část je psána za pomoci příslušných literárních zdrojů, poté jsou využity zákony k přesnému vysvětlení.

Práce je zpracována jako případová studie Městyse Načeradec. Po základní charakteristice, za použití dat, které jsou dostupné z Českého statistického úřadu, jsou data podrobené podrobné analýze rozpočtu v letech 2014-2021, kdy jsou poslední dostupné údaje, a to z hlediska příjmové a výdajové strany. Po podrobné analýze je navazována finanční analýza, ve které se práce zabývá vybranými ukazateli a jsou podstoupeny podrobnému průzkumu.

Údaje a informace potřebné k analýze rozpočtu a finanční analýze jsou čerpány z informačního systému Ministerstva financí MONITOR. Následně jsou vytvořeny příslušné tabulky s určitými údaji. Druhým zdrojem pro informace jsou údaje a data převzaté od úřadu Městysse Načeradec.

3 Teoretická východiska

3.1 Samospráva obecně

Samosprávou se v nejobecnějším smyslu rozumí především samostatné spravování záležitostí, které se bezprostředně dotýkají obyvatel. Spravování vlastních záležitostí si vyžaduje určitý právní rámec, který je v českém právním řádu zakotven jak ústavními, tak ostatními zákony. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že samospráva vedle státní správy tvoří jednu ze dvou větví veřejné správy, a to oblast nezávislou a státní správě nepodřízenou, která je vykonávána subjekty od státu odlišnými. (Peková, 2012)

Samosprávu lze rozdělit, a to na samosprávu zájmovou a samosprávu územní. „*V obou případech je existence takové samosprávy spojována s existencí tzv. veřejnoprávní korporace, tedy subjektu veřejné správy, jemuž je svěřena veřejná moc plnit veškeré úkoly*“ (Peková, 2012). Zájmovou lze charakterizovat řízením, kontrolou chodu a činnostmi vykonávaných osobami specializovanými v určitém oboru, kdežto územní lze charakterizovat spravováním určitých záležitostí, které jsou vázány k určitému vymezenému teritoriu a k osobám zde žijícím.

3.2 Územní samospráva ČR

Je to jedna z forem veřejné správy. Díky ní je realizováno právo občanů na vlastní samosprávu a na správu určitého území. Územní samospráva patří do části veřejné správy, která je vykonávána příslušnými administrativními jednotkami a vykonává veřejnou správu na území, které je menší, než je stát. Patří mezi ně:

- **Obec**
- **Město**
- **nebo země**

„Územní samospráva reprezentuje společenství občanů a realizuje samosprávu veřejných záležitostí. K hlavním úkolům patří poskytování veřejných statků a služeb pro své občany. A to zejména smíšené statky s prostorovou omezeností užitku z nich plynoucích – lokální a regionální statky, ale v případě přenesené působnosti i národní veřejné statky.“ (Provazníková, 2007)

3.2.1 Obec a její role v územní samosprávě

Obec se řadí mezi základní samosprávné celky. Její činnost upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce*“ (§ 1 zákona č.128/2000 Sb., o obcích). Každá obec má jedno nebo více katastrálních území. V podstatě každá část území v České republice náleží území některé obce, pokud zákon nestanoví jinak. Obec je charakterizovaná určitými znaky. Mezi základní znaky obce se řadí:

- **Území** – obec tvoří celek, který je vymezen hranicí území obce
- **Obyvatelstvo** – občanem obce je fyzická osoba, která má občanství ČR a má v obci hlášené trvalé bydliště
- **Působnost**

Působnost obce se dělí na samostatnou a přenesenou. Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. (§35 odst. 1 zákona č.128/2000 Sb. o obcích)

„Přenesená působnost ve věcech, které stanoví zvláštní zákony, je:

- a) v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce určenými tímto nebo jiným zákonem nebo na základě tohoto zákona; v tomto případě je území obce správním obvodem,*
 - b) v rozsahu pověřeného obecního úřadu (§ 64) vykonávána tímto úřadem,*
 - c) v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností (§ 66) vykonávána tímto úřadem.“*
- (§61 odst.1 písmene a) b) c) zákona č.128/2000 o obcích)

Dále jsou v obci určité orgány, mezi které patří:

- **Zastupitelstvo obce**
- **Rada obce**
- **Starosta obce**
- **Obecní úřad**
- **Zvláštní orgány obce**

3.2.1.1 Dělení obcí

Obce se člení do několika skupin. Jednou z nich je členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy a zde se člení na:

- **Obec se základním rozsahem výkonu státní správy (6 258 obcí)**
- **Pověřený obecní úřad – obce II. typu (393 obcí)**
- **Obecní úřad obce s rozšířenou působností – obce III. typu (205 obcí)**

Zdroj: ČSÚ

Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny zvláštním zákonem.

Dále se obce dělí na:

- **Obce, které nejsou městy**
- **Města** (pokud má obec alespoň 3 000 obyvatel a návrh stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády)
- **Městysy** (pokud návrh stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády)
- **Statutární města** (můžou se dále členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy, celkem v ČR 26 statutárních měst, mezi ně patří např. Kladno, Jihlava, Brno, Zlín, Plzeň...)
- **Hl. město Praha** (dělené na městské části)

(Zákon č.128/2000 Sb. o obcích)

3.2.1.1.1 Obec se základním rozsahem výkonu státní správy

Obec je základním územním samosprávným uspořádáním občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen pouze zákonem. Povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou.

Orgány obce je vykonávána přenesená působnost v základním rozsahu ve věcech, které stanoví zvláštní zákony; v tomto případě je území obce správním obvodem.

Zdroj: portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp

3.2.1.1.2 Pověřený obecní úřad – obce II. typu (POÚ)

Pověřený obecní úřad vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb.) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Pověřenému obecnímu úřadu jsou podřízeny mimo jiné odbor matriční a stavební úřad.

Zdroj: portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp

3.2.1.1.3 Obecní úřad obce s rozšířenou působností – obce III. typu (ORP)

Obecní úřad obce s rozšířenou působností vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle § 61 odst. 1 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb.) a vedle přenesené působnosti pověřených obecních úřadů (podle § 64 zákona č. 128/2000 Sb.) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Věcně je rozšířená působnost vymezena jak v zákoně o obcích, tak v mnoha speciálních zákonech. Jedná se např. o vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, živnostenského oprávnění, vodoprávní řízení apod.

Zdroj: portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp

3.2.1.2 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. U obcí, které jsou městysem, se pro jejich orgány užívá označení zastupitelstvo městyse, rada městyse úřad městyse a zvláštní orgány městyse. U měst se pro jejich orgány užívají názvy zastupitelstvo města, rada města, městský úřad, zvláštní orgány města.

(Bubeníček, Čmejrek, Čopík; 2010)

3.2.1.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je složeno ze členů zastupitelstva, jejichž počet na každé volební období je stanoven zákonem č.128/2000 Sb. (dále jen o obcích), a to nejpozději 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí. Počet členů závisí hlavně na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu.

Tabulka 1 – Počet členů zastupitelstva dle počtu obyvatel obce

Počet obyvatel	Počet členů
Do 500 obyvatel	5–15 členů
Nad 500 do 3 000 obyvatel	7–15 členů
Nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11–25 členů
Nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15–35 členů
Nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25–45 členů
Nad 150 000 obyvatel	35–55 členů

Zdroj: vlastní zpracování tabulky (údaje ze zákona č.128/2000 Sb. o obcích)

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. (§84 odst.1 zákona č.128/2000 Sb. o obcích)

Zastupitelstvu obce je vyhrazeno

- a) schvalovat program rozvoje obce,*
- b) schvalovat rozpočet obce, závěrečný účet obce a účetní závěrku obce sestavenou k rozvahovému dni,*
- c) zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,*
- d) zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,*
- e) rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách,*
- f) delegovat zástupce obce, s výjimkou § 102 odst. 2 písm. c), na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast,*
- g) navrhopvat zástupce obce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání; to neplatí, rozhoduje-li rada obce ve věcech jediného společníka obchodní společnosti podle § 102 odst. 2 písm. c),*
- h) vydávat obecně závazné vyhlášky obce,*
- i) rozhodovat o vyhlášení místního referenda,*
- j) navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí,*
- k) určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni,*
- l) zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,*
- m) volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce,*

- n) stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce,*
 - o) stanovit paušální částku náhrady výdělku ušlého v souvislosti s výkonem funkce podle § 71 odst. 3, rozhodovat o mimořádných odměnách podle § 76, o plněních pro členy zastupitelstva obce podle § 80 a o poskytnutí náhrady za nevyčerpanou dovolenou uvolněným členům zastupitelstva obce podle § 81a odst. 6,*
 - p) vyslovovat souhlas se vznikem pracovněprávního vztahu mezi obcí a členem zastupitelstva obce,*
 - q) zřizovat a zrušovat obecní policii,*
 - r) rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce,*
 - s) rozhodovat o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranství,*
 - t) udělovat a odnímat čestné občanství obce a ceny obce,*
 - u) stanovit pravidla pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce,*
 - v) rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů, komisí a zvláštních orgánů obce,*
 - x) rozhodovat o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení, navrhnout zástupce do jeho dozorčí rady a rozhodovat o převodu vlastnického práva k majetku, s nímž hospodaří veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení nebo o jeho pronájmu v případech, kdy to stanoví zvláštní právní předpis,*
 - y) plnit úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.*
- (§84 odst.2 zákona č.128/2000 Sb. o obcích)

3.2.1.2.2 Rada obce

Rada obce je dalším orgánem obce, má funkci výkonnou, je tedy výkonným orgánem. Má samostatnou působnost a je podřízena zastupitelstvu obce. Pokud je v některé obci méně než 15 členů v zastupitelstvu, rada obce se nevolí (její pravomoc vykonává starosta).

Rada obce se skládá z:

- **Starosta**
- **Místostarosta (popřípadě místostarostové)**
- **Další členové rady (radní)** – jsou voleni členy zastupitelstva

Počet členů rady obce dělá nejméně 5 a může dosahovat až na 11 členů, avšak počet musí být vždy lichý. Počet dále nesmí celkově přesahovat 1/3 členů zastupitelstva obce.

Pravomoci rady upravuje §102 zákona o obcích. Znění 1. odstavce je následující:

(1) Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení.

Mezi další pravomoci patří například to, kdy rada rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, vydávání nařízení obce, kontrolování plnění úkolů obecním úřadem či zabezpečuje hospodaření obce dle schváleného rozpočtu. Rada má mnoho pravomocí, všechny tyto pravomoci jsou vypsány v §102 odst. 2 zákona o obcích.

3.2.1.2.3 Starosta obce

Starosta reprezentuje obec navenek, není však tzv. statutárním orgánem obce. Do funkce ho volí zastupitelstvo, kterému se poté i svěřuje, to samé platí i pro místostarosty. Do doby, než je zvolen nový starosta vykonává funkci dosavadní starosta.

Pravomoci starosty obce udává §103 zákona o obcích. Starosta svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce.

Pokud bude starosta ze své funkce odvolán nebo sám odstoupí, zastupuje ho, až do chvíle zvolení nového starosty, místostarosta. Jestliže není starosta zastupitelstvem zvolený, nastávají dvě varianty. Buď vykonává funkci dosavadní starosta, jestliže je členem nového zastupitelstva, avšak není-li dosavadní starosta členem nového zastupitelstva, zastupitelstvo pověří do funkce někoho ze svých řad. Na zvolení starosty má zastupitelstvo 6 měsíců, po uplynutí lhůty, ředitel krajského úřadu jmenuje správce obce jednoho ze zaměstnanců krajského úřadu.

3.2.1.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad je orgán, který narozdíl od ostatních orgánů, nemá politický charakter, ale organizačně-administrativní. Tvoří ho:

- **Starosta (v čele úřadu)**
- **Místostarosta (místostarostové)**

- **Tajemník obecního úřadu (pokud je zvolen)**
- **Zaměstnanci obce**

Úřad vykonává působnost jak samostatnou, tak i přenesenou. V roli samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo či rada obce nebo pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Přenesenou působnost vykonává úřad s výjimkou plnit věci, které do ní patří a které patří do působnosti jiných orgánů obce (např. rady obce, atd....).

V obcích, které mají pověřený obecní úřad či v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu. Tajemník je brán jako úředník, nikoliv jako politik a plní úkoly, které mu uloží starosta obce.

3.3 Rozpočet

Rozpočet je plán toku hotovosti na běžný rok. Rozpočet plánuje narůstajícím způsobem v členění především dle účelu a druhu příjmy za celý běžný rok a výdaje za celý běžný rok. Rozdíly mezi příjmy a výdaji běžného roku se řeší pomocí tzv. financování. (Tocauer, Schneiderová; 2019)

Je vymezen v zákoně č. 250/2000 Sb.: „*Rozpočet územního samosprávného celku nebo svazku obcí je finančním plánem, jímž se řídí financování činnosti územního samosprávného celku nebo svazku obcí.*“ (§4 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb.)

Do financování řadíme operace, které vyrovnávají rozdíly mezi příjmy a výdaji. „*Rozpočet musí být po zapojení financování vyrovnaný vždy*“ (Tocauer, Schneiderová; 2019). Operace se dělí na kladné a záporné. Mezi kladné zařazujeme např. zapojení zdrojů z minulých let (zůstatky na běžných účtech hlavní rozpočtové činnosti k 31.12. minulého roku), lze zapojit i cizí zdroje jako jsou půjčky nebo úvěry. Do záporných operací poté patří nejčastěji splátky dříve půjčených prostředků.

Rozpočet se pokaždé sestavuje od 1.1. do 31.12. a představuje plánované plnění příjmů a výdajů k 31.12. Shoduje se tedy s rokem kalendářním, kdy se úpravy rozpočtu týkají vždy úpravám plánu na celý rok.

Dále se u rozpočtu objevuje pojem časový aspekt, který stanovuje §18 odst. 1-3 zákona č. 250/2000 Sb.:

- (1) *Do plnění rozpočtu se zahrnují jen takové příjmy, které byly skutečně přijaty, resp. takové finanční operace, které byly uskutečněny v kalendářním roce.*
- (2) *Do plnění výdajů se zařazuje jen takové čerpání prostředků, které se uskutečnilo v kalendářním roce.*
- (3) *Pro zařazení příjmu nebo výdaje do plnění rozpočtu v kalendářním roce je rozhodující datum připsání anebo odepsání prostředků na bankovních účtech.*

(§18 odst. 1-3 zákona č. 250/2000 Sb.)

3.3.1 Střednědobý výhled rozpočtu

„Střednědobý výhled rozpočtu slouží obdobně jako rozpočet k finančnímu plánování. Zatímco rozpočet je plán příjmů, výdajů a financování (toku peněz) na rok, na který je sestaven, střednědobý výhled rozpočtu je plán toku peněz na následující roky.“ (Tocauer, Schneiderová; 2019)

Je stanoven v §3 zákona č. 250/2000 Sb., ve kterém je například uvedeno, že se střednědobý výhled rozpočtu sestavuje zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Jedná se tedy o výhled, který obsahuje souhrnné údaje zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách o finančních zdrojích, je sestavován na delší dobu a následuje po roce, kdy je sestaven roční rozpočet.

3.3.2 Rozpočtová skladba

Při sestavování není třeba znalost rozpočtové skladby, je mnohem důležitější na nic podstatného nezapomenout. *„Rozpočet by měl být především reálný, úplný, srozumitelný, přehledný a měl by vyhovovat svému účelu“* (Tocauer, Schneiderová; 2019).

Rozpočtovou skladbu stanovuje §12 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., kdy stanovuje povinnost zpracovat rozpočet v třídění podle rozpočtové skladby. Využíváme tato třídění skladby:

- **Odvětvové** – (jednotky třídění – skupina, oddíl, pododdíl, paragraf)
- **Druhové** – (jednotky třídění – třída, seskupení položek, podseskupení položek, položka)

- **Organizační** – (jednotkou třídění stanovujeme organizační jednotku neboli „ORG“).
Jedná se o další třídění podle §3a vyhlášky o rozpočtové skladbě.

(Tocauer, Schneiderová, 2019, str. 27)

3.3.3 Rozpočtové provizorium

Rozpočtové provizorium je upraveno v §13 zákona č. 250/2000 Sb., např.:

(1) Nebude-li rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí v době do schválení rozpočtu pravidly rozpočtového provizoria.

(2) Pravidly rozpočtového provizoria se řídí hospodaření územního samosprávného celku i po dobu pozastavení výkonu usnesení zastupitelstva územního samosprávného celku, kterým byl schválen jeho rozpočet, podle zvláštního zákona.

(3) Pravidla rozpočtového provizoria potřebná k zajištění plynulosti hospodaření na vlastní úrovni i na úrovni nižších stupňů rozpočtové soustavy a u právnických osob financovaných z územních rozpočtů stanoví

a) zastupitelstvo kraje pro hospodaření kraje,

b) zastupitelstvo obce pro hospodaření obce,

c) orgány svazku obcí pro hospodaření svazku obcí.

(5) Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

(§13 odst. 1, 2, 3 a 5 zákona č. 250/2000 Sb.)

3.3.4 Schodkový, vyrovnaný a přebytkový rozpočet

Dle rozdílů mezi příjmy a výdaji se rozpočet dělí na:

- **Schodkový** – (příjmy jsou převýšeny výdaji)
- **Vyrovnaný** – (příjmy se rovnají výdajům)
- **Přebytkový** – (příjmy převyšují výdaje)

Zpravidla se vždy rozpočet sestavuje jako vyrovnaný, a to přes financování.

Největší zátěží je, je-li rozpočet schodkový. V tomto případě je možné zapojit úspory z minulých let, smluvně zabezpečenou půjčku, úvěr, atd...

S plánováním tohoto rozpočtu se setkáme v zákoně č. 250/2000 Sb. v §4 odst. 4, 5 a 8, které zní:

- (4) *Rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný. Může být schválen jako přebytkový, jestliže některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech nebo jsou-li určeny ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let.*
- (5) *Rozpočet může být schválen jako schodkový jen v případě, že schodek bude možné uhradit*
- a) finančními prostředky z minulých let, nebo*
- b) smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku (dále jen „návratné zdroje“) ...*
- (8) *Schodek hospodaření se uhrazuje z finančních prostředků z minulých let nebo se kryje z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech.*
- (§ 4 odst. 4, 5 a 8 zákona č. 250/2000 Sb.)

Ustanovení zákona požaduje včasné zajištění schodkového rozpočtu ještě před jeho schválením a při použití půjčky, úvěru, či návratné finanční výpomoci musí být vše vždy při schvalování smluvně zajištěno.

3.3.5 Struktura příjmů a výdajů

3.3.5.1 Příjmy rozpočtu

Za základní rozdělení příjmů veřejných rozpočtů lze považovat třídění z hlediska návratnosti na nenávratné a návratné, z hlediska časového na běžné a kapitálové a z hlediska míry závaznosti na obligatorní jinak také mandatorní (povinné ze zákona) a fakultativní. (Peková, 2012)

Do základního rozdělení lze dále řadit i čtyři skupiny na:

- **Daňové příjmy**
- **Nedaňové příjmy**
- **Kapitálové příjmy**
- **Přijaté transfery**

3.3.5.1.1 Daňové příjmy rozpočtů obcí

Tyto příjmy upravuje §4 zákona č. 243/2000 Sb. (Zákon o rozpočtovém určení daní). Dle toho paragrafu daňové příjmy tvoří:

- a) výnos daně z nemovitých věcí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
 - b) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
 - c) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
 - d) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c), e) podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
 - f) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v § 3 odst. 1 písm. a),
 - g) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
 - h) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby
 - g) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
 - h) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
 - i) podíl na 25,84 % výnosu záloh poplatníka v paušálním režimu na daň z příjmů fyzických osob a výnosu daně z příjmů fyzických osob, která je rovna paušální dani.
- (§4 zákona č. 243/2000 Sb.)

Daňové příjmy lze rozpočtovat souhrnně jako třídu celkem či v rozsahu jednotlivých položek nebo je možné zvolit variantu „něco mezi“. (Tocauer, Schneiderová; 2019)

Tabulka 2 – Daňové příjmy jako třída celkem

Odvětv. třídění	Druhové třídění	ORG třídění	Název / popis	Kč
	1xxx		Daňové příjmy	56 947 000

Zdroj: vlastní zpracování tabulky (údaje – Tocauer, Schneiderová; 2019)

Tabulka 3 – Daňové příjmy v rozsahu jednotlivých položek

Odvětv. třídění	Druhové třídění	ORG třídění	Název / popis	Kč
	1111		Daň z příjmů fyzických osob placený...	10 000 000
	1112		Daň z příjmů fyzických osob placený...	170 000
	1113		Daň z příjmů fyzických osob vybíraná...	1 110 000
	1121		Daň z příjmů právnických osob	10 760 000
	1211		Daň z přidané hodnoty	23 500 000
	1340		Poplatek za provoz systému...	2 200 000
	1341		Poplatek ze psů	140 000
	1343		Poplatek za užívání veřejného...	200 000
	1361		Správní poplatky	67 000
	1381		Daň z hazardních her s výjimkou dílčí...	200 000
	1385		Dílčí daň z technických her	2 550 000
	1511		Daň z nemovitých věcí	6 050 000
	1xxx		Daňové příjmy celkem	56 947 000

Zdroj: vlastní zpracování tabulky (údaje – Tocauer, Schneiderová; 2019)

3.3.5.1.2 Nedaňové příjmy

V nedaňových příjmech, na rozdíl od daňových, se mohou vyskytovat finanční vztahy k jiným rozpočtům (Tocauer, Schneiderová; 2019). Z tohoto důvodu se provádí povinné rozpočtové opatření, které udává §16 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb.

Tyto příjmy patří do nenávratných příjmů rozpočtů obcí a patří mezi ně příjmy z vlastní hospodářské činnosti (tvoří je např. odvody příspěvkových organizací, ...). Dále je tvoří např. příjmy z pronájmu majetku.

3.3.5.1.3 Kapitálové příjmy

Mezi vlastní kapitálové příjmy obcí se řadí příjmy z prodeje jejich majetku a výnosy z vlastnictví cenných papírů. (Provazníková, 2015)

3.3.5.1.4 Přijaté transfery

Transfer je poskytnut určitým poskytovatelem určitému příjemci, jestliže je mezi nimi právní vztah poskytovatele a příjemce. Tento právní vztah vzniká rozhodnutím poskytovatele nebo dohodou poskytovatele s příjemcem, jakou částku poskytovatel příjemci poskytne a případně jaké budou další práva a povinnosti obou v souvislosti s transferem. (Vyhláška o rozpočtové skladbě, seskupení položek 52 odst. 2)

Obcím v ČR jsou v současné době přidělovány následující typy dotací:

- **dotace vyplácené na základě souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k územním rozpočtům (prostřednictvím kapitoly všeobecná pokladní správa)** – tvoří je běžné dotace určené na zohlednění lokálních specifík při zajišťování veřejně-prospěšných služeb a statků na místní úrovni. Tyto dotace jsou dotace nárokové a jsou vypláceny většinou krajům, které je pak rozdělují jednotlivým obcím,
- **dotace z rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev, ze státních mimorozpočtových fondů** – běžné i kapitálové dotace, které jsou většinou účelové. V rámci grantových schémat jsou vypláceny dotace kapitálové, které jsou zpravidla podmíněny i poskytnutím vlastních finančních prostředků obcí,
- **z Evropské unie** – v programovacím období 2014-2020 lze využívat finanční prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie a omezeně z Kohezního fondu a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Finanční prostředky lze využít téměř ze všech tematických operačních programů, z pěti programů přeshraniční spolupráce a omezeně i z Programu obnovy venkova jako účastníci Místních akčních skupin. Největší možnosti pro obce nabízí dva tematické operační programy, a to Integrovaný regionální operační program a OP Životní prostředí.

(Provazníková, 2015)

Zdroj: Höflerová, 2019

3.3.5.1.5 Návrátne příjmy

Mezi typické příklady návratných příjmů patří:

- **bankovní úvěr od peněžních institucí**
- **emise cenných papírů (státních pokladničních poukázek, vládních obligací, municipálních obligací apod.)**

Zdroj: is.muni.cz/el/1431/jaro2005/E4320/um/VEREJNE_PRIJMY-9.htm?lang=en

3.3.5.2 Výdajová stránka rozpočtu obce

Výdajovou stránku lze rozdělit do několika skupin dle různých hledisek. Členit se mohou podle:

a) **Ekonomického hlediska:**

- **Běžné výdaje**, ze kterých se financují běžné potřeby v příslušném rozpočtovém roce.

Patří mezi objemově rozhodující skupinu výdajů rozpočtů obcí.

- **Kapitálové výdaje**, které slouží k financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb, přesahujících jedno rozpočtové období. Mezi ně patří např. výdaje na investice, které souvisí s výdaji na nové investice, ale i se splácením půjček a úroků z půjček.

b) **Rozpočtové klasifikace** (podrobné členění běžných i kapitálových výdajů):

- **organizační** (kapitoly)

- **odvětvové** (skupiny, oddíly, paragrafy)

- **druhové** (položky, skupiny položek)

c) **Infrastruktury:**

- **ekonomické** (zahrnují výdaje rozpočtů obcí, určené pro výrobní účely; výdaje na výstavbu a údržbu veřejných komunikací, veřejných prostranství a parků, vodovodů, kanalizací, veřejného osvětlení, komunálních bytů; výdaje na výstavbu a provoz čističek odpadních vod)

- **sociální** (výdaje na vzdělání a péči o zdraví, na sociální peněžní transfery (invalidům, přestárlým občanům, na podpory a další dávky v nezaměstnanosti), výdaje na provoz sociálních zařízení (penziony pro přestárlé, dětské útulky,...))

d) **Funkcí veřejných financí:**

- **alokační** (zahrnují výdaje na nákup služeb (zboží) od soukromých firem, financování čistých veřejných statků)

- **redistribuční** (souvisejí s peněžními transfery pro obyvatelstvo (sociální dávky))

- **stabilizační**

e) **Hlediska rozpočtového plánování:**

- **plánované** (výdaje, které lze poměrně přesně předem určit (výdaje na provoz škol, učební pomůcky apod.))

- **neplánované** (nahodilé výdaje, jejichž vznik a výši lze jen obtížně odhadnout; výdaje sankčního charakteru (např. za porušení rozpočtové kázně))

(Peková, 1995)

3.4 Finanční hospodaření obcí

3.4.1 Finanční analýza

Finanční analýza slouží ke komplexnímu zhodnocení finanční situace organizací. Pomáhá odhalit, zda je dostatečně zisková, zda má vhodnou kapitálovou strukturu, zda využívá efektivně svých aktiv, zda je schopna včas splácet své závazky a celou řadu dalších významných skutečností. (Knápková, Pavelková, Šteker; 2013)

Průběžná znalost umožňuje správně se rozhodovat při získávání finančních zdrojů, při stanovení optimální finanční struktury, při alokaci volných peněžních prostředků apod. (Knápková, Pavelková, Šteker; 2013)

3.4.2 Ukazatelé finanční analýzy

Nejčastějšími ukazateli jsou:

a) Poměr dluhové služby k běžným příjmům B/A:

- **běžné příjmy** (odhad běžných příjmů v jednotlivých letech po dobu životnosti dluhu včetně případných výnosů, které realizace projektu přinese a neinvestičních nákladů po dokončení projektu spojených s jeho provozováním)
- **dluhová služba v jednotlivých letech** (splátky jistiny dluhu (půjčka, úvěr, komunální obligace, směnka); úroky; záruky podle kalendáře splatnosti dlužníka, za jehož půjčku či úvěr se obec zaručila; splátky půjček v jednotlivých letech, které obec poskytla)

b) Saldo běžného rozpočtu

- **přebytek běžného rozpočtu** (běžné příjmy – běžné výdaje)
se rovná roční dluhová služba

c) Běžné příjmy

- (svěřené daně, poplatky, sdílené daně, běžné dotace)
- mínus běžné výdaje
- mínus současná dluhová služba
- mínus současné závazky vyplývající ze současných projektů, nebo poskytnutých garancí
- mínus poskytnuté půjčky se rovná budoucím zdrojům pro novou dluhovou službu

d) Čistý provozní výsledek – přebytek/deficit

- opakující se běžné příjmy minus opakující se neinvestiční výdaje se rovná čistý provozní přebytek – budoucí zdroj pro novou dluhovou službu

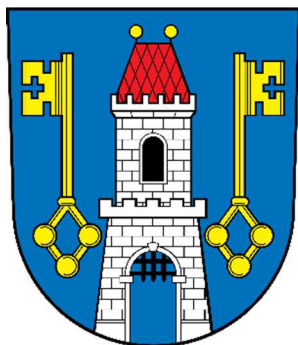
(Provazníková, 2015)

4 Analytická část

4.1 Případová studie Městysy Načeradec

4.1.1 Základní charakteristika Městysy Načeradec

Obrázek 1– Znak Městysy

Zdroj: www.naceradec.cz

Městys Načeradec se rozkládá v chráněné krajinné oblasti Blaník (zkratkou CHKO Blaník) na jihu Středočeského kraje, v rozmezí třech krajů (Středočeského, Jihočeského a kraje Vysočina). Načeradec se řadí mezi jednu z nejstarších obcí v kraji pod Blaníkem. Nachází se v okrese Benešov, 12 km od města Vlašim, které je pověřenou obcí a obcí s rozšířenou působností a 18 km od okresního města Benešov. Rozkládá se na rozloze 48,45 km², v nadmořské výšce 528 m.

K 1.1.2021 bylo evidováno, že Načeradec má 1 070 obyvatel, a to včetně místních částí (Načeradec, Daměnice, Horní Lhota, Dolní Lhota, Novotinky, Olešná, Pravětice, Řísnice, Slavětín, Zdiměřice, a Vračkovice), které k městyse patří. Z tohoto celkového počtu je 553 mužů a 517 žen. Průměrný věk je 43,2 let, u mužů je to 43,1 let a u žen 43,4 let.

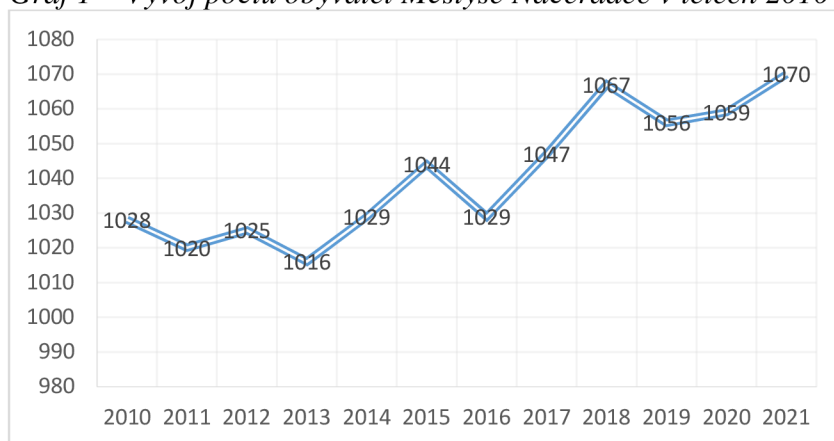
Tabulka 4 – Struktura městyse Načeradec

Adresa úřadu městyse Načeradec:	Městys Načeradec Zámecké náměstí 152 257 08 Načeradec
Orgány:	Starostka – Petra Bartoníčková Místostarosta – Ing. Karel Svoboda Obecní úřad – Ing. Petra Šmejkalová Martina Švecová Rada městyse Načeradec – 5 členů

	Zastupitelstvo – 15 členů
Počet obyvatel (k 1.1.2021)	1070 obyvatel
Velikost správního území:	48,45 km ²
Části městyse Načeradec:	Načeradec, Daměnice, Horní Lhota, Dolní Lhota, Novotinky, Olešná, Pravětice, Řísnice, Slavětín, Zdiměřice, Vračkovice
Kulturní památky:	Socha sv. Jana Nepomuckého, kostel sv. Petra a Pavla, Zámek, Radnice, Solnice, Křížová cesta, památník padlým, židovský hřbitov
Zřizované organizace:	Základní a mateřská škola (příspěvková organizace), Načeradské služby s.r.o.

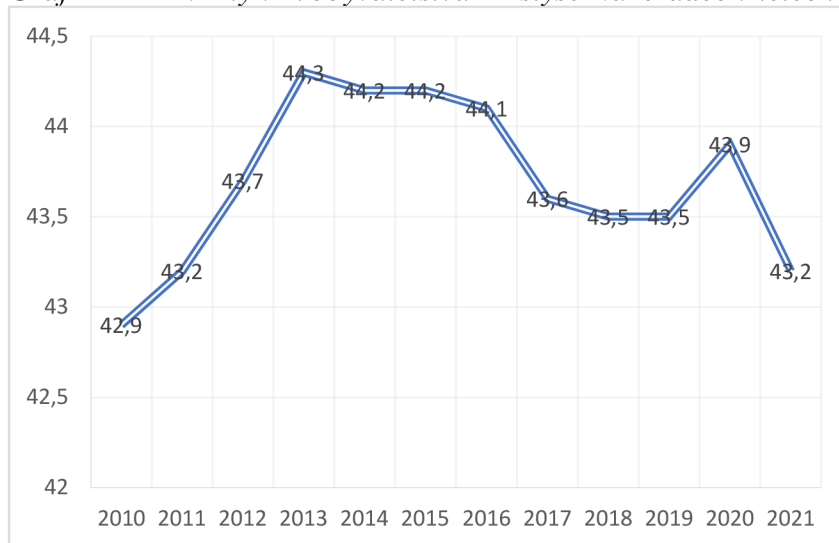
Zdroj: vlastní zpracování (údaje z naceradec.cz)

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel Městyse Načeradec v letech 2010–2021

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z ČSÚ)

Graf 2 – Průměrný věk obyvatelstva Městyse Načeradec v letech 2010–2021

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z ČSÚ)

Dle výsledků počtu obyvatel je poznat meziroční růst obyvatel mezi lety 2010-2021. Z výsledků průměrného věku obyvatelstva Městyse Načeradec je poznat nárůst průměrného věku v letech 2011-2013 a poté mezi lety 2019-2020. Průměrný věk i přes nárůst a poté pokles udává minimální rozdíl mezi lety 2010 a 2021, tudíž průměrný věk zůstává skoro stejný.

V obou grafech jsou i u určitých roků udány přesné výsledky měření ČSÚ (Český statistický úřad), aby byly lépe přehlednější.

4.1.1.1 Orgány městyse

Organizační strukturu městyse Načeradec tvoří starostka městyse, rada městyse, zastupitelstvo a úřad městyse.

Zastupitelstvo je nejvyšší orgán městyse, tvoří ho patnáct zastupitelů a má hlavní rozhodovací pravomoci v samostatné působnosti obce. Závislostí na počtu členů v zastupitelstvu, tak je v městyse zřízena i pětičlenná rada městyse, která je složena ze starostky městyse, místostarosty a třech radních. Zastupitelstvo ze zákona zasedá každých 90 dní, tudíž 4x do roka, a poté dle potřeby, kdy je nutné probrat závažné věci.

Rada městyse navrhuje a připravuje návrhy pro zasedání zastupitelstva. Dále dle zákona vykonává zabezpečení hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová

opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce, vydává nařízení obce či kontroluje plnění úkolů obecním úřadem. Má mnoho pravomocí, ale stále je podřazena zastupitelstvu.

Dále mezi orgány patří starostka městyse, která má funkci podobnou prezidentu, tedy reprezentuje a zastupuje obec navenek. Zároveň ale plní funkci jako zaměstnavatel na úřadě zaměstnancům městyse. Mezi pravomoci se řadí např. informovanost občanů o činnosti obce či řízení zasedání zastupitelstva.

4.1.1.2 Politická situace

Od roku 2014 je v čele městyse strana SNK - “Náš život“, která ovládla poslední dvě volební období, a to období 2014–2018 a 2018–2022. V každém volebním období byla do funkce starostky zvolena Petra Bartoníčková a funkci místostarosty vykonává zakladatel strany Ing. Karel Svoboda.

Obrázek 2– Výsledky voleb do zastupitelstva městyse Načeradec v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %				
1	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	1 079	16,56	15	6 514,00	16,56	2
2	SNK - "Náš život"	2 749	42,20	15	6 514,00	42,20	7
3	Česká str.sociálně demokrat.	681	10,45	15	6 514,00	10,45	1
4	Křest'.demokr.unie-Čs.str.lid.	1 203	18,47	15	6 514,00	18,46	3
5	SDRUŽENÍ NEZÁVISLÝCH	802	12,31	15	6 514,00	12,31	2

Zdroj: Český statistický úřad

Obrázek 3 – Výsledky voleb do zastupitelstva městyse Načeradec v roce 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %				
<u>1</u>	HASIČI ZA NÁŠ DOMOV	547	7,16	15	7 638,00	7,16	1
<u>2</u>	KDU - ČSL	392	5,13	13	6 619,60	5,92	0
<u>3</u>	SNK NAŠE OBEC	2 222	29,09	15	7 638,00	29,09	5
<u>4</u>	SNK - "Náš život"	3 133	41,02	15	7 638,00	41,01	7
<u>5</u>	SNK - "Načeradec 2018"	502	6,57	15	7 638,00	6,57	1
<u>6</u>	SNK - Nezávislí 2018	842	11,02	15	7 638,00	11,02	1

Zdroj: Český statistický úřad

Na obrázcích jsou znázorněny výsledné tabulky voleb, které jsou převzaty z Českého statistického úřadu. Ve volbách v roce 2014 je patrně vidět, že vítězná strana drtivě zvítězila, kdy z celkových 6 514 platných hlasů získala 2 749 hlasů (42,2 %). Strana, která se umístila na druhém místě, KDU-ČSL, poté získala 1 203 hlasů (18,47 %), což je cca o 1 500 hlasů méně, než měla vítězná strana.

Rozdíl mezi prvními dvěma stranami ve volbách v roce 2018 v počtu získaných hlasů byl menší, ale stále převládala vítězná strana z roku 2014. V tomto roce získala z celkových 7 638 platných hlasů 3 133 hlasů a měla tak 41,02 % a do zastupitelstva vstoupila s počtem 7 mandátů. Na druhém místě skončila nová strana SNK NAŠE OBEC, která získala 2 222 hlasů a získala tak 29,9 % a 5 mandátů v zastupitelstvu. Rozdíl v počtu získaných hlasů mezi těmito stranami tak činil 911 hlasů.

4.1.1.3 Analýza rozpočtu obce v letech 2014–2021

V této kapitole bude provedena analýza rozpočtu, respektive příjmové a výdajové stránky rozpočtu městyse Načeradec, a to v celém volebním období nynější úřadující strany, tedy od roku 2014 do roku 2021, kdy je sestavený poslední možný výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu a to k 31.12.2021. Příjmy a výdaje budou podrobeny základnímu druhovému třídění, budou vyobrazovány pomocí tabulek a následně budou v komentářích k daným tabulkám rozepsány podrobněji. Podkladem pro toto vypracování budou informace z oficiálních stránek městyse

Načeradec a data k určitým rokům a druhům příjmu a výdaje získaná z informačního portálu Ministerstva financí MONITOR.

4.1.1.3.1 Příjmová stránka rozpočtu obce

Jednotlivé druhy třídění příjmů a údaje dle jednotlivých let jsou seskupeny a uspořádány do Tabulky č.5.

Tabulka 5 – Příjmová stránka rozpočtu závěrečný účet 2014–2021 (v Kč)

Druh příjmu	2014	2015	2016	2017
Daňové příjmy	14 800 360,72	15 710 135,07	17 145 967,85	18 249 570,23
Podíl na celkových příjmech (%)	46,4	51,5	69,0	68,9
Nedaňové příjmy	5 863 220,09	4 362 410,98	5 398 011,51	4 331 356,76
Podíl na celkových příjmech (%)	18,4	14,3	21,7	16,4
Kapitálové příjmy	227 810	3 014 462	773 231	2 147 410
Podíl na celkových příjmech (%)	0,7	9,9	3,1	8,1
Přijaté transfery	10 977 151,84	7 402 393,26	1 542 608,07	1 756 059,80
Podíl na celkových příjmech (%)	34,4	24,3	6,2	6,6
Celkem	31 868 542,65	30 489 401,31	24 859 818,43	26 484 396,79
Druh příjmu	2018	2019	2020	2021
Daňové příjmy	20 425 427,87	21 700 325,05	20 348 337,04	24 376 875,71
Podíl na celkových příjmech (%)	59,8	49,6	38,9	32,8
Nedaňové příjmy	4 323 584,41	6 391 616,03	15 482 896,32	28 180 316,99
Podíl na celkových příjmech (%)	12,7	14,6	29,6	37,9
Kapitálové příjmy	738 185	169 261	29 648,68	195 674,20
Podíl na celkových příjmech (%)	2,2	0,4	0,1	0,3
Přijaté transfery	8 689 955,62	15 488 472,50	16 486 645,54	21 625 980,52
Podíl na celkových příjmech (%)	25,4	35,4	31,5	29,1
Celkem	34 177 152,90	43 749 674,58	52 347 527,58	74 378 847,42

Zdroj: vlastní zpracování tabulky (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Z údajů sepsaných v tabulce je patrné, že hlavními příjmy jsou příjmy daňové. Tvoří největší podíl příjmové strany rozpočtu městyse. V letech 2014–2021 dosahovaly podílu v průměru okolo 52 %. V roce 2014 to bylo 46 %, v roce 2015 52 % a v letech 2016–2017 činily 69 % na celkových příjmech. Od roku 2018 začaly daňové příjmy

procentuálně klesat a začaly je dorovnávat nedaňové příjmy, které je v roce 2021 dokonce i překonaly. Největší podíl na těchto příjmech měla daň z přidané hodnoty, kdy v roce 2014 dosahovala 40 %, v roce 2015 v poměru k celkovým příjmům klesla na 38 %, rok poté na 37 %, ale v roce 2017 naopak daň opět stoupla zpět na 40 % z celkové sumy daňových příjmů. Poté, v letech 2018-2021 tvořilo DPH v průměru kolem 43 %. Dalšími daněmi, které se výrazně podílely na daňových příjmech se řadí daně z příjmů fyzických a právnických osob či daň z nemovitých věcí. Meziroční nárůst daňových příjmů je dán hlavně ekonomickou situací státu a s tím i související zvýšení výběru daní.

Druhým největším příjmem v rozpočtu městyse jsou přijaté transfery. V letech 2014-2015 dosahovaly poměrně vysokého podílu na celkových příjmech, kdy v roce 2014 to bylo kolem 34 % a v roce 2015 24 %. Největší zásluhu na tomto podílu měly Ostatní investiční přijaté transfery ze Státního Rozpočtu, hlavně roku 2014, kdy přesahovaly přes 85 % příjmů z přijatých transferů. V roce 2015 již tyto přijaté transfery neměly takový přesah, ale stále byly na prvním místě, co se týče výše částky v této příjmové skupině, a to svými 20 %. Dále v letech 2016-2017 přišel prudký pokles, procentuálně dosahovaly pouze v průměru 6,4 %, kdy městys většinu investičních akcí pokrylo z vlastních zdrojů a přesahovaly spíše neinvestiční příjmy. Od roku 2018 se opět vyšplhaly a do roku 2021 činily okolo 30 %. V těchto letech, konkrétněji roku 2020 a 2021, se o tyto výše transferů, v této skupině, prosadily právě neinvestiční příjmy. Roku 2020 patřily mezi největší dotace na lesy (3,38 mil. Kč), dále dotace na opravy nádrží (3,13 mil. Kč) a na rekonstrukce základní školy a školní jídelny (2,33 mil. Kč). V roce 2021 byla většina dotací směřována na infrastruktury jako jsou chodníky, místní komunikace, opravy nádrží, workoutové hřiště, kompostéry, posilující vodní vrt, ...

Další druhem příjmů jsou nedaňové příjmy. V letech 2014-2017 se pohybovaly v průměru okolo 17,7 % a v letech 2018-2021 kolem 24 % z celkových příjmů městyse. Největší podíl na těchto příjmech bere městys z pronájmu majetku a pozemků nebo pak z lesního hospodářství nebo hospodářství. Významný nárůst těchto příjmů byl patrný zejména v letech 2020 a 2021, kdy probíhala likvidace kůrovcové kalamity.

Posledním druhem z příjmů jsou kapitálové příjmy. Tvoří v rozpočtu městyse nejmenší procento příjmů ve sledovaném období. V letech 2014-2017 činily okolo 7 % z celkových příjmů a v letech 2018-2021 pouze necelé 1 %. Do těchto příjmů patří nejčastěji příjmy

z prodeje pozemků, které tvoří převážnou část těchto příjmů ve většině sledovaných letech, poté například v roce 2021 přispěly i příjmy z prodeje akcií.

4.1.1.3.2 Výdajová stránka rozpočtu obce

Údaje z výdajové strany rozpočtu jsou sepsány do tabulky č. 6 a seřazeny dle ekonomického hlediska na běžné výdaje a výdaje kapitálové. Vše je poté okomentováno v komentářích pod tabulkou.

Tabulka 6 – Výdajová stránka rozpočtu závěrečný účet v letech 2014-2021 (v Kč)

Druh výdajů	2014	2015	2016	2017
Běžné výdaje	13 617 311,81	17 519 347,43	16 702 773,85	18 778 249,72
Podíl na celkových výdajích (%)	36,4	76,9	73,1	77,5
Kapitálové výdaje	23 793 695,50	5 277 162,46	6 144 597,87	5 461 463,44
Podíl na celkových výdajích (%)	63,6	23,1	26,9	22,5
Celkem	37 411 007,31	22 796 509,89	22 847 371,72	24 239 713,16
Druh výdajů	2018	2019	2020	2021
Běžné výdaje	23 172 437,67	34 678 348,53	31 339 739,32	45 093 330,70
Podíl na celkových výdajích (%)	58,7	81,1	67,2	67,4
Kapitálové výdaje	16 312 186,86	8 074 363,84	15 283 673,11	21 814 943,35
Podíl na celkových výdajích (%)	41,3	18,9	32,8	32,6
Celkem	39 484 624,53	42 752 712,37	46 623 412,43	66 908 274,05

Zdroj: vlastní zpracování tabulky (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Z tabulky lze vypožorovat, že celkové výdaje ve sledovaném období převážně stoupají, výjimkou jsou akorát roky 2014 a 2015, kdy celkové výdaje v roce 2015 oproti roku 2014 klesly, ale poté další roky už jen stoupaly.

Mezi první skupinu výdajů patří běžné výdaje. V letech 2014-2017 činily v průměru okolo 66 %, v průměrné výši 17 mil. Kč z celkových výdajů. V letech následujících, konkrétněji 2018-2021, dosahovaly v průměru kolem 69 % a v průměrné výši 34 mil. Kč. Tyto výdaje jsou spojeny a obsahují veškeré nutné výdaje pro chod městyse jako jsou například výdaje na služby spojené s údržbami a opravami, do kterých šlo např. v roce 2019 6,5 mil. Kč. Do běžných výdajů se dále řadí i výdaje spojené s nákupy materiálů na opravy, dále s nákupy služeb nebo

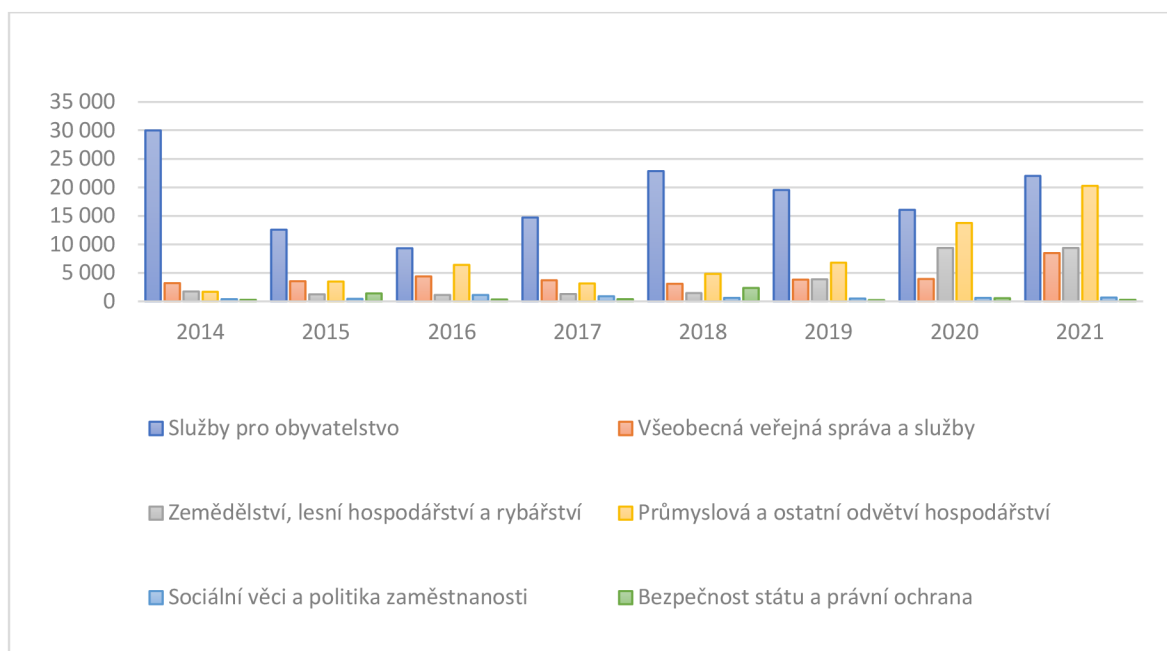
jsou zde i zahrnuty výdaje spojené s platy zaměstnanců, do kterých šlo v letech 2014-2017 v průměru kolem 713 tis. Kč. Dále se do běžných výdajů řadí příspěvky, které městys posílá zřizované příspěvkové organizaci, které například v roce 2020 činily 3,3 mil. Kč. Tato skupina výdajů je významná, kdy tato významnost vyplývá již z účelu jejich použití pro každoroční udržení chodu městyse.

Druhou skupinou výdajů podle ekonomického hlediska jsou kapitálové výdaje. V letech 2014-2017 měly převážně kolísavý charakter, kdy procentuálně k celkovým výdajům klesaly a stoupaly. Průměrně dosáhly za tyto léta 34 % a jejich průměrná výše činila okolo 10 mil. Kč. V letech 2018-2021 měly stejný charakter jako v předchozích letech, kdy procentuálně vzhledem k celkovým výdajům klesaly a stoupaly. Průměrně tedy dosáhly 31,4 % a průměrná výše činila kolem 15 mil. Kč.

Kapitálové výdaje jsou takové výdaje, sloužící k financování investičních potřeb přesahující období jednoho roku, tudíž jsou to dlouhodobé potřeby. Do těchto výdajů patří převážně výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku, a také pozemků. Výše těchto výdajů závisí hlavně na počtu investičních akcí, které v daný sledovaný rok proběhly. V průběhu sledovaného období podnikl Městys Načeradec mnoho investičních akcí, mezi které patří například roku 2014 zateplení ZŠ Načeradec a hasičské zbrojnice či investice na stavbu tribun s ubytovacím zařízením. V roce 2018 to poté byla například investice do výstavby společenského domu a startovacích bytů. A například v roce 2019 to byla opět investice do rekonstrukce ZŠ na nové učebny.

Strukturu výdajů přehledněji vystihuje členění odvětvové, které je zobrazeno v Grafu č. 3 a č. 4. Výdaje jsou členěny do šesti odvětví podle toho, na co jsou určité výdaje použity.

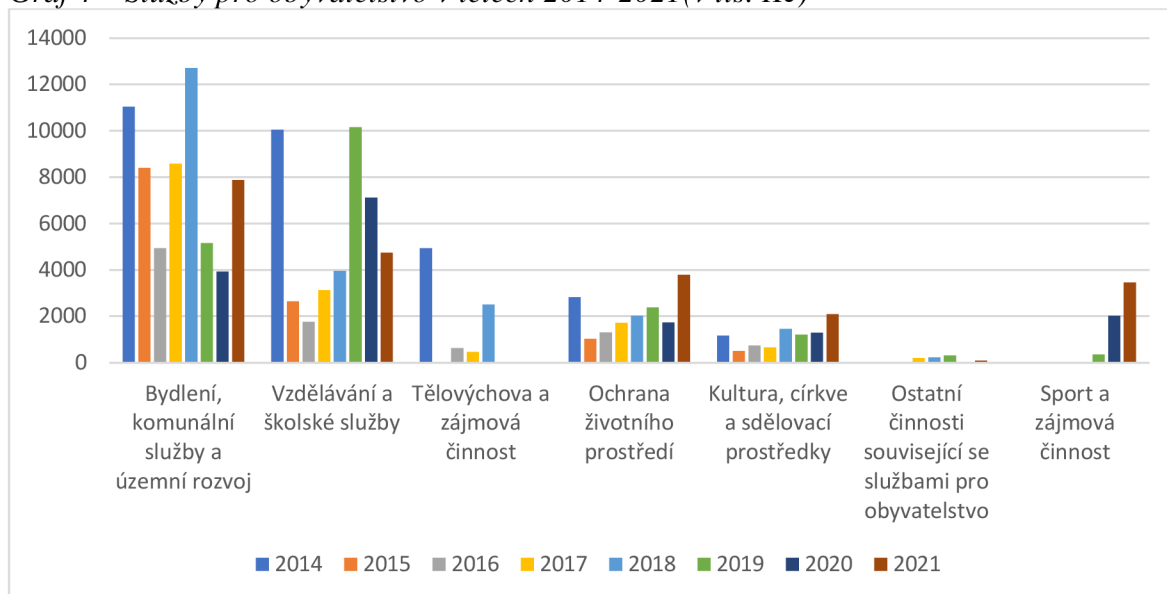
Graf 3 – Odvětvové členění výdajů v letech 2014-2021 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Z grafu je vidět, že největší podíl na celkových výdajích mají služby pro obyvatelstvo. Průměrná výše těchto výdajů činí 18 mil. Kč, což udává, že obsahují 69 % výdajů z průměrných celkových výdajů za sledované období. V následujícím grafu jsou znázorněny jednotlivé složky tohoto odvětví a jejich podíl na celkových výdajích v této skupině služeb.

Graf 4 – Služby pro obyvatelstvo v letech 2014-2021 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Z rozdělení služeb jde z grafu poznat, že největší podíl výdajů ve službách za sledované období měštys vynakládá do bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje. Do této skupiny se vložilo za sledované období okolo 8 mil. Kč a činí tak v průměru 44 %. Patří sem veškeré výdaje na veřejné osvětlení, výdaje na územní plánování, výdaje do pohřebnictví, ale také hospodářství bytové i nebytové. Dále i pořízení pozemků na nové stavební parcely (2021), startovací byty Olešná (2018), spolkový dům v Horní Lhotě (2018), spolkový dům v Daměnicích (2014) či zateplení hasičské zbrojnice v Načeradci (2014).

Další velký podíl výdajů za sledované období patří i výdajům na vzdělávání a školské potřeby. Průměrná výše těchto výdajů činí 5 mil. Kč za sledované období s průměrnou procentuální hodnotou 27 %. Jedná se o výdaje, kterými měštys podporuje právě již zmiňovanou základní školu.

Již menším, ale významným podílem výdajů měštys posílá do ochrany životního prostředí. Ve sledovaném období vynaložil měštys do této skupiny výši v průměru 2 mil. Kč, tedy 11 %. Převážně jde o nakládání s odpady, kam se řadí sběr a svoz komunálních odpadů či využívání a zneškodňování komunálních odpadů, ale také do této skupiny patří ochrana přírody a krajiny.

Poté následují podíly z Tělovýchovy a zájmových činností, kdy tato skupina se v roce 2019 přejmenovala na Sport a zájmová činnost, která činí 8 %. A nejmenší podíly výdajů, které městyse vynakládá, jdou do Kultury, církví a sdělovacích prostředků (6 %) a do ostatních činností souvisejících se službami pro obyvatelstvo (4 %).

4.2 Finanční analýza hospodaření obce 2014-2021

Tato kapitola se bude zabývat zhodnocením finanční situace obce za pomoci základních ukazatelů finanční analýzy. Všechny údaje jsou brány informačního portálu MONITOR Ministerstva financí a vždy ke 12. měsíci ve sledovaném roce.

4.2.1 Ukazatele zadluženosti

Pro zhodnocení finančního hospodaření obce budou v oblasti úvěrů sloužit ukazatele zadluženosti. Jde o financování aktiv nebo vlastního kapitálu cizími zdroji. V následujících tabulkách jsou uvedeny ukazatele zadluženosti, konkrétně ukazatele celkové zadluženosti, míry zadluženosti a samofinancování.

Tabulka 7 – Celková zadluženost městyse v letech 2014-2021

	2014	2015	2016	2017
Cizí zdroje (v tis. Kč)	5 385	2 535	1 029	1 705
Aktiva celkem (v tis. Kč)	257 642	265 147	270 264	275 281
Zadluženost (v %)	2,09	0,95	0,38	0,62
	2018	2019	2020	2021
Cizí zdroje (v tis. Kč)	2 114	2 312	2 574	2 288
Aktiva celkem (v tis. Kč)	285 533	304 513	321 827	356 219
Zadluženost (v %)	0,74	0,76	0,80	0,64

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Celková zadluženost je dána podílem cizích zdrojů k celkovým aktivům a udává zadlužení obce, respektive zadlužení celkového majetku obce cizími zdroji. Dle stanovění Ministerstva financí je maximální hodnotou zadluženosti 25 %, má-li totiž obec majetek kryt z více než jedné čtvrtiny cizími zdroji, poté se vytváří u této obce riziko, že naskytnou problémy s jejich splácením. Z Tabulky 7 lze vyčíst, že zadluženost městyse Načeradec je na velmi nízké úrovni, kdy všechny hodnoty ve sledovaném období se pohybují pod 5 % hranicí, dokonce převážně pod 1 % hranicí a má kolísavý charakter.

Tabulka 8 – Míra zadluženosti městyse v letech 2014-2021

	2014	2015	2016	2017
Cizí zdroje (v tis. Kč)	5 385	2 535	1 029	1 705
Vlastní kapitál (v tis. Kč)	252 257	262 612	269 235	273 576
Míra zadluženosti (v %)	2,13	0,97	0,38	0,62
	2018	2019	2020	2021
Cizí zdroje (v tis. Kč)	2 114	2 312	2 574	2 288
Vlastní kapitál (v tis. Kč)	283 419	302 201	319 253	353 931
Míra zadluženosti (v %)	0,75	0,77	0,81	0,65

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Míra zadluženosti vzniká jako podíl cizích zdrojů k vlastnímu kapitálu a značí, jak veliké je zatížení vlastního kapitálu cizími zdroji. Zde je na tom městys také na velice pěkné úrovni, kdy celková procenta míry zadluženosti ve sledovaném období nepřevyšují 5 % hranici, a dokonce i většina je pod 1 % hranicí.

Tabulka 9 – Koeficient samofinancování městyse v letech 2014-2021

	2014	2015	2016	2017
Vlastní kapitál (v tis. Kč)	252 257	262 612	269 235	273 576
Aktiva celkem (v tis. Kč)	257 642	265 147	270 264	275 281
Koeficient samofinancování (v %)	97,91	99,04	99,62	99,38
	2018	2019	2020	2021
Vlastní kapitál (v tis. Kč)	283 419	302 201	319 253	353 931
Aktiva celkem (v tis. Kč)	285 533	304 513	321 827	356 219
Koeficient samofinancování (v %)	99,26	99,24	99,20	99,36

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Dalším ukazatelem je Koeficient samofinancování, který je dán podílem vlastního kapitálu a celkových aktiv. Tento koeficient určuje, zda obec, respektive v tomto případě městys, je schopna hradit své úvěry a půjčky. Z Tabulky 9 je patrné, že koeficient se ve sledovaných letech drží na vysoké úrovni, nad hranicí 95 %. Vyplývá z toho, že městys je schopen hradit své úvěry a půjčky.

4.2.2 Ukazatele likvidity

Dalšími z ukazatelů jsou ukazatele likvidity, které zjišťují, zda je obec schopna si vytvořit peněžní prostředky ze svého majetku a zda je schopna plnit své závazky vůči věřitelům. V následujících jsou postupně uvedeny základní ukazatele likvidity, a to celkové (běžné) likvidity a pohotové likvidity

Tabulka 10 – Celková (běžná) likvidita městyse v letech 2014-2021

	2014	2015	2016	2017
Oběžná aktiva (v tis. Kč)	2 939	7 717	9 225	11 841
Krátkodobé závazky (v tis. Kč)	5 385	2 535	874	1 207
Celková likvidita	0,55	3,04	10,55	9,81
	2018	2019	2020	2021
Oběžná aktiva (v tis. Kč)	7 434	9 634	15 473	26 572
Krátkodobé závazky (v tis. Kč)	1 515	1 949	2 396	2 241
Celková likvidita	4,91	4,94	6,46	11,86

Zdroj: vlastní zpracování (údaje z monitor.statnipokladna.cz)

Celková likvidita, také zvaná jako běžná, se vyjadřuje podílem oběžných aktiv ke krátkodobým závazkům. Rizikovou oblastí je interval 0 až 1. V této rizikové oblasti se městys objevil, ve sledovaném období, v roce 2014, kdy hodnota celkové likvidity činila 0,55. V tento rok si městys pořídil krátkodobý úvěr, který byl během roku splácen. Z Tabulky 10 je vidět, že hodnoty ostatních let ve sledovaném období jsou v pořádku, a ani jedna hodnota neklesla do rizikové oblasti.

Tabulka 11 – Pohotov likvidita městysů v letech 2014-2021

	2014	2015	2016	2017
Obžn aktiva – zásoby (v tis. Kč)	2 918	7 697	9 206	11 822
Krtkodob závazky (v tis. Kč)	5 385	2 535	874	1 207
Pohotov likvidita	0,54	3,04	10,53	9,79
	2018	2019	2020	2021
Obžn aktiva – zásoby (v tis. Kč)	7 417	9 620	15 461	26 561
Krtkodob závazky (v tis. Kč)	1 515	1 949	2 396	2 241
Pohotov likvidita	4,90	4,94	6,45	11,85

Zdroj: vlastní zpracování (daje z monitor.statnipokladna.cz)

Druhm zkoumanm ukazatelem likvidity je Pohotov likvidita. Je dána podílem oběžných aktiv, kter jsou odebrány od zásob, ke krtkodobm závazkům. Opět je zde, stejn jako u celkov likvidity, rizikovou hranicí interval 0 až 1. V této oblasti je pouze rok 2014, a to díky krátkodobému úvěru. Ostatní léta ve sledovanm období jsou v optimálním rozhraní a vysoko nad rizikovou oblastí.

4.2.3 Pravidlo rozpotov odpovědnosti

Pravidla rozpotov odpovědnosti upravuje § 17 zákona č. 23/2017 Sb. Toto pravidlo je posuzováno jako hlavn ukazatel hospodaření obce. Výše rozpotov odpovědnosti vychází z podílu celkových dluhů na průměru celkových prjm za poslední čtyři roky.

Tabulka 12 – Pravidlo rozpotov odpovědnosti městysů v letech 2014-2020

	2014	2015	2016	2017
Průměr celkových prjm za posl. 4 roky (v tis. Kč)	32 134	27 024	27 148	28 413
Dluh celkem (v tis. Kč)	3 500	0	0	0
Podíl dluhu k průměru prjm (v %)	10,89	0	0	0
	2018	2019	2020	2021
Průměr celkových prjm za posl. 4 roky (v tis. Kč)	27 937	29 268	35 588	46 127
Dluh celkem (v tis. Kč)	0	0	0	0
Podíl dluhu k průměru prjm (v %)	0	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování (daje z monitor.statnipokladna.cz)

Maximální hranicí podílu dluhu k průměru příjmů je stanovena na 60 %, kdy po překročení této hranice hrozí pro tu danou obec některé zákonné postupy a sankce. Z Tabulky 12 je patrně vidět, že Městys Načeradec má rozpočtovou odpovědnost na výborné úrovni, kdy skoro každý sledovaný rok má nulové procento. Výjimkou je rok 2014, ve kterém si městys vzal krátkodobý úvěr ve výši 3 500 000 Kč, což podíl dluhu k průměru příjmů procentuálně vyskočil ke skoro 11 %, ale stále je to na skvělé úrovni.

5 Výsledky a diskuse

Tato část se zaměřuje na vyhodnocení analýzy rozpočtu a finanční analýzy, které byly provedeny v praktické části. Sledovaným obdobím jsou roky 2014-2021, které obsahuje dvě volební období, kdy u vedení Městysu Načeradec je jedna strana, která byla zvolena dvakrát po sobě.

5.1 Výsledky analýzy rozpočtu

Prvním tématem v této části je vyhodnocení podrobné analýzy rozpočtu, kdy rozpočet je dělen na příjmovou a výdajovou stránku. Příjmová stránka se dělí na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery. Příjmy ve sledovaném období se převážně zvyšují, výjimkou je pokles mezi lety 2014-2016. Průměrná výše příjmů dosahuje 40 mil. Kč. Hlavní skupinou s největšími příjmy jsou daňové příjmy. Jejich výše dosahuje v průměru 19 mil. Kč z celkových příjmů sledovaného období, procentuálně činí 52 %. Největší podíl na těchto příjmech mají daně z přidané hodnoty, následované daněmi z příjmů fyzických a právnických osob a následně daněmi z nemovitých věcí. Tyto příjmy a jejich nárůst souvisí hlavně s ekonomickou situací státu.

Největší zásluhu na výši daňových příjmů je patrně počet obyvatel a počet zaměstnanců, kteří mají uvedené místo vykonávání práce v Načeradci. Proto by se mohl městys do budoucna na tuto část z daňových příjmů soustředit více například tvořením nových pozemků a parcel pro případné přijímání nových obyvatelů nebo se vydat směrem rozšiřování pomocí bytových domů. Z hlediska podnikatelů má městys spoustu míst pro přijímání nových podnikatelských firem a zároveň s tím i nová místa pro nové zaměstnance, proto by se na tento směr mohl soustředit stejně jako na výstavbu nových míst pro nové obyvatele, například vytvářením dobrých podmínek pro tyto firmy a pro ty stávající taktéž a zároveň s nimi udržovat dobré vztahy. Dalšími faktory pro zvyšování příjmů z daní jsou například daně z nemovitých věcí, kdy je daň pro FO a PO určena zákonem, ale jelikož se jedná o daň, která jde přímo obci, může si obec stanovit koeficient pomocí obecně závazné vyhlášky a tento koeficient musí schválit poté zastupitelstvo. Zde by proto městys také mohl zasáhnout v případě potřeby příjmů, zvýšením koeficientu. Mezi další faktory, kterými by mohl městys ovlivnit výši příjmů, patří například poplatky za užívání veřejného prostranství či poplatky ze vstupného, dále i počet žáků v základní a mateřské škole, tudíž je to spojené zároveň s výstavbou nových parcel.

Dalším významným příjmem do rozpočtu městyse za sledované období jsou přijaté transfery. Zde výše příjmů dosahuje v průměru 10,5 mil. Kč, procentuálně poté v průměru 24 % k celkovým příjmům. Tyto transfery se rozdělují na investiční a neinvestiční, kdy procentuálně na tom jsou v průměru za sledované období na stejné úrovni. Největší zásluhou na tyto příjmy mají investiční akce, například z roku 2014 byly dotace čerpány z Fondu soudržnosti EU na zateplení základní školy a hasičské zbrojnice. Dále jsou čerpány dotace například ze Středočeského kraje a státního rozpočtu.

Třetím největším příjmem do rozpočtu městyse za sledované období jsou nedaňové příjmy. Tyto příjmy dosahují ve sledovaném období průměrné výše 9 mil. Kč, procentuálně činí v průměru 21 %. Největším přínosem těchto příjmů pro městys jsou příjmy z pronájmu majetku a pozemků či příjmy, které odvádí příspěvkové organizace ze svého fondu. Zahrnují příjmy z vodohospodářství nebo z lesního hospodářství, které se projevilo v rozpočtu hlavně v posledních letech sledovaného období, kdy se lesy začaly kácet ve velkém díky kůrovcové kalamitě a městysy přicházeli příjmy z prodeje dřeva.

Poslední skupinou, která patří do příjmů se nazývá kapitálové příjmy. Ty mají na příchozích příjmech nejmenší podíl, a to v průměrné výši 900 tis. Kč, tedy 3 % z celkových příjmů. Nejčastějšími příjmy jsou příjmy z prodeje pozemků, které tvoří převážnou část, dále potom tvoří tyto příjmy i příjmy z prodeje ostatních HDM či příjmy z prodeje akcií, ty tvoří mizivou část.

Výdajová stránka je nejdříve dělena z ekonomického hlediska na běžné a kapitálové výdaje. Tato oblast ve sledovaném období se postupně navyšuje s výjimkou roků 2014 a 2015, meziročně zde výdaje poklesly, následně se navyšují. Průměrná výše výdajů ve sledovaném období dosahuje 38 mil. Kč. Z tohoto vyplývá, že za sledované období městys je v rámci financí v plusových číslech.

První skupinou z části výdajové jsou běžné výdaje. Výše těchto výdajů činí v letech 2014-2017 v průměru 17 mil. Kč, procentuálně dosahují v průměru 66 % z celkových výdajů. V následujících letech, konkrétně, v letech 2018-2021, dosahují průměrně 34 mil. Kč, tudíž udávají 69 % z celkových výdajů. Tyto výdaje jsou určeny hlavně pro chod a údržbu městyse a jeho majetku. Řadí se sem výdaje na služby spojené s údržbami a opravami, které činí

například v roce 2019 6,5 mil. Kč. Dále se do těchto výdajů zařazují výdaje spojené s nákupy materiálů na opravy, s nákupy služeb nebo výdaje spojené s platy zaměstnanců, které dosahují v letech 2014-2017 v průměru kolem 713 tis. Kč. Patří sem i výdaje, které měštys posílá zřizované příspěvkové organizaci, kterou je ZŠ a MŠ Načeradec, v roce 2020 je 3,3 mil. Kč. Významnost těchto výdajů je založená na účelu jejich použití pro každoroční udržení chodu městyse.

Do druhé skupiny výdajů se řadí kapitálové výdaje. V letech 2014-2018, se pohybující okolo 10 mil. Kč, tvořící 34 % z celkových výdajů, převážně mají kolísavý charakter. Následující roky, konkrétněji 2018-2021, kdy v těchto letech dosahují výše 15 mil, Kč, procentuálně tvoří 31,4 % z celkových výdajů. Kapitálové výdaje slouží k financování investičních potřeb přesahující období jednoho roku. Patří sem výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku i pozemků. Výše těchto výdajů závisí na investičních akcích, které v daný rok měštys podnikne. Oproti běžným výdajům, může měštys s těmito výdaji pracovat dle potřeby. Měštys by se měl zamýšlet vždy nad tím, jestli z dané investice bude užitek a zda daná investice bude mít ten správný smysl. Dále je třeba se zamýšlet nad tím, jestli měštys zvládne financovat určitou investici vlastními zdroji nebo zda si vzít úvěr, vždy se soustředit na to, jaký užitek bude mít před možným výběrem úvěru a zda je nutná či jí neodsunout na později.

Měštys podnikl během sledovaného období již spoustu investičních akcí. Většina investic šla do oprav, rekonstrukcí či stavbu budov, například v roce 2014 investoval měštys do zateplení základní školy a hasičské zbrojnice nebo proběhla výstavba tribuny s ubytovacím zařízením, které přináší měštysy další příjmy. Dále investuje například do výstavby dětských hřišť či rozšiřování sportovního zařízení v Načeradci. Na vše převážně dostává Měštys dotace, proto i nadále lze doporučit žádat o dotační tituly, pro minimalizaci výše prostředků z vlastních financí.

Při použití odvětvového členění výdajů ve sledovaném období je zjištěno, že největší podíl na celkových výdajích mají služby pro obyvatelstvo, kdy průměrná výše činí 18 mil. Kč, procentuálně poté činí průměrně 69 % z celkových výdajů. Ve službách se nejvíce investuje do bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje, průměrná výše těchto služeb činí okolo 8 mil. Kč a tvoří tak v průměru 44 % služeb.

5.2 Výsledky finanční analýzy

Tématem v této části je vyhodnocení podrobné finanční analýzy, která je provedena za pomoci ukazatelů zadluženosti, likvidity a na závěr je popsáno pravidlo rozpočtové odpovědnosti. Zde je sledovaným obdobím opět rozmezí let 2014-2021, vždy k 12. měsíci v roce.

Jako první skupinou ukazatelů jsou ukazatele zadluženosti. Zde jsou použity ukazatele celkové zadluženosti, míry zadluženosti a koeficient samofinancování. V rámci toho, že hodnoty celkové zadluženosti i míry zadluženosti jsou na velmi nízké úrovni, kdy se hodnoty ve sledovaném období pohybují pod 5 % hranicí a maximální hranicí stanovenou Ministerstvem financí je 25 %. Tyto výsledky udávají, že městy má velmi mizivou zadluženost a možné hrazení investic cizími zdroji by do budoucna pro městy neměl být vůbec žádný problém. Společně s koeficientem samofinancování, kdy se hodnoty pohybují nad 95 % hranicí, který určuje schopnost obec hradit své úvěry a půjčky, by také neměl být problém.

Druhou skupinou jsou ukazatele likvidity. Sem jsou zahrnuty ukazatele celkové likvidity a pohotové likvidity. Zde je považováno za rizikovou oblast interval od 0 do 1. V tomto intervalu se objevuje jak v celkové, tak i v pohotové likviditě rok 2014, a to s hodnoty 0,55 a 0,54. Tyto hodnoty jsou způsobené krátkodobým úvěrem, který byl vzat ve výši 3,5 mil. Kč minulým vedením a byl splacen již novým a zároveň současným vedením do konce roku.

Na závěr práce je použito pravidlo rozpočtové odpovědnosti. Toto pravidlo upravuje § 17 zákona č. 23/2017 Sb. Maximální určenou hranicí je 60 %, po překročení této hranice hrozí pro danou obec zákonné postupy a sankce. Toto pravidlo určuje podíl dluhu k průměru celkových příjmů za poslední 4 roky. Hodnoty městy ve sledovaném období jsou na výborné úrovni, kdy skoro ve všech sledovaných letech mají hodnoty nulové procento podílu dluhu. Výjimkou je rok 2014, kdy byl pořízen krátkodobý úvěr ve výši 3,5 mil. Kč. Údaje jsou zde pouze do roku 2020, kdy jsou uvedeny poslední záznamy.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce, která byla věnována oblasti územní samosprávy, bylo relevantní zhodnocení struktury rozpočtu městyse Načeradec ve sledovaném období 2014-2021 za pomoci analýzy rozpočtu a finanční analýzy s patřičnými ukazateli zadluženosti a likvidity. Práce byla rozdělena do dvou částí, teoretické a analytické.

První částí této práce je teoretická část. Tato část se zabývá vysvětlením základních pojmů souvisejících se samosprávou jako takovou, poté územní samosprávou, kde je popisována podrobně obec jako základní územní samosprávný celek, její dělení a orgány obce. Dále se tato část zabývá podrobným popisem rozpočtu, rozpočtovou skladbou, provizoriem a dělením rozpočtu na schodkový, vyrovnaný a přebytkový. Popisovány jsou také podrobně příjmové a výdajové stránky rozpočtu a jejich dělení. Závěr teoretické části se zabývá popisem finanční analýzy a jejich ukazatelů. Vše je popisováno za pomoci patřičných literárních zdrojů a zákonů.

Druhou částí bakalářské práce je část analytická. V této části je v rámci případové studie popsán Městys Načeradec, jeho charakteristika a současná politická situace. Následně jsou provedeny podrobné analýzy, analýza rozpočtu městyse v letech 2014-2021 z hlediska příjmové a výdajové stránky a finanční analýza, která je provedena za pomoci patřičných ukazatelů zadluženosti a likvidity. Závěr analytické části se věnuje pravidlu rozpočtové odpovědnosti. Zjištěné údaje jsou zapisovány do tabulek, které jsou vytvořeny vlastním zpracováním.

Z výsledků zjištěných v analytické části lze vyvodit, že příjmy obce dosahují průměrně za sledované období 40 mil. Kč. Hlavním příjmem jsou daňové příjmy, které tvoří 52 % příjmů z celkové hodnoty příjmů. Dalšími příjmy jsou poté přijaté transfery neboli dotace, ty činí 24 % příjmů a nedaňové příjmy, které tvoří 21 % příjmů. Jako poslední jsou kapitálové příjmy, které přispívají k celkovým příjmům pouze 3 %.

Výdaje jsou zkoumány nejdříve z hlediska ekonomického, tedy běžné a kapitálové výdaje, a poté jsou rozděleny odvětvově dle účelu užití. Průměrná výše výdajů za sledované období se pohybuje okolo 38 mil. Kč. Běžné výdaje tvoří průměrně 67 %, kdy jsou výdaje použity převážně na každoroční chod městyse, kapitálové výdaje dosahují 33 %. Z pohledu rozdělení odvětvového vychází, že nejvíce výdajů je použito do služeb pro obyvatelstvo, a to až 69 %.

Tyto služby nejvíce zahrnují bydlení, komunální služby a územní rozvoj, činí v průměru 44 %, poté má velký podíl i vzdělání a školské potřeby, ty tvoří procentuální hodnotu 27 %.

Výsledky finanční analýzy za pomoci ukazatelů ukazují, že městys je ve velmi dobré finanční kondici. Ukazatele zadluženosti ukazují, že se městys pohybuje pod 5 % hranicí, což dokazuje, že městys je na velmi nízké úrovni zadluženosti. Koeficient samofinancování, který dále následuje ukazuje, že hodnoty jsou nad 95 % hranicí ve sledovaném období a městys je tak na velmi výborné úrovni v možném hrazení úvěru a půjčky. Následně ukazatele likvidity ukazují také velmi dobré výsledky, kdy hodnoty jsou mimo rizikový interval, výjimkou je akorát rok 2014, kdy byl vzat krátkodobý úvěr v hodnotě 3,5 mil. Kč. Závěrem výsledků je pravidlo rozpočtové odpovědnosti, která je opět na velmi výborné úrovni s nulovými hodnotami, opět s výjimkou roku 2014 z hlediska krátkodobého úvěru.

Závěrem práce tedy lze konstatovat, že Městys Načeradec hospodaří s financemi velmi dobře, má dostatek vlastních finančních prostředků a vše se snaží hradit za pomoci dotací či z vlastních prostředků. Doporučením pro městys je stále zlepšování podmínek pro život obyvatelů a rozšiřování se z hlediska příchodu nových obyvatel a nových přírůstků. Mezi další doporučení patří, aby městys počítal s tím, že horentní příjmy z těžby lesů brzy ustanou a naopak se bude muset investovat do obnovy lesů, které budou v budoucnu sloužit pro další generace. Nadále by měl městys snižovat energetickou náročnost obecních budov, vymyslet například jiný zdroj topení pro ZŠ a MŠ, důvodem je stále rostoucí ceny energie. Pozitivním příkladem je výměna svítidel ve veřejném osvětlení za LED, které déle vydrží a méně si berou. Posledním takovým doporučením je, aby se městys nadále držel dotací, které finančně velice napomáhají na rozšíření obce, či podmínek pro lepší životní úroveň pro obyvatele.

7 Seznam použitých zdrojů

Czso.cz: Český statistický úřad [online], b.r. [cit. 2022-01-18]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/>

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

HÖFLEROVÁ, Radka. *Financování územní samosprávy – případová studie Města Nýrsko*[online]. Praha, 2019 [cit. 2022-03-14]. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. Ing. Radek Kopřiva, Ph.D. Dostupné z:
https://is.czu.cz/auth/zp/portal_zp.pl?prehled=vyhledavani;podrobnosti_zp=239862;zp=239862;download_prace=1

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 2., rozš. vyd.* Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8.

Městys Načeradec: Titulní stránka. Městys Načeradec: Titulní stránka [online]. Dostupné z:
<https://www.naceradec.cz/>

Monitor [online], 2013. Ministerstvo financí [cit. 2022-03-13]. Dostupné z:
<https://monitor.statnipokladna.cz/>

[online] Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-024-2.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3.* aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2007. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 1 vydání. Praha: Grada. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2097-5.

TOCAUER, Martin a Ivana SCHNEIDEROVÁ. *Rozpočet a rozpočtový proces*. [Praha]: Acha obec účtuje, [2019]. ISBN 978-80-905420-8-2.

Zákony a vyhlášky:

Česko. Zákon o obcích (obecní zřízení) č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Česko. Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.